

Özgün araştırma

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Lisans Programı Derslerinin Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Kapsamında Değerlendirilmesi

Deniz Tugay Arslan¹ , Gözde Yeşilaydın² , Çağdaş Erkan Akyürek³ , A. Ezel Esatoğlu⁴

Gönderim Tarihi: 23 Aralık 2019

Kabul Tarihi: 23 Aralık 2020

Basım Tarihi: 31 Aralık 2020

Öz

Amaç: Bologna süreci kapsamında akademik eğitim ve öğretim programlarında öğrencilere kazandırılması amaçlanan ulusal yeterlilikler; eğitim sürecinin kapsamlı ve sistematik olarak ele alınmasını ve hayat boyu öğrenmenin yaygınlaştırılmasını sağlamak düşüncesiyle oluşturulmuştur. Öğrencilerin ulusal yeterlilikleri, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre “bilgi”, “beceri” ve “yetkinlik (bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme yetkinliği, öğrenme yetkinliği, iletişim ve sosyal yetkinlik, programa özgü yetkinlik)” olmak üzere üç ana başlık altında toplanmaktadır. Çalışmada Bologna süreci kapsamında oluşturulan Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü'nün lisans eğitimine ilişkin ulusal yeterlilik katkı düzeylerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Gereç ve Yöntem: Çalışma kapsamında öncelikle bölümde yürütülen her bir dersin ders kazanım katkı düzeyi o derse ilişkin program yeterlilikleri doğrultusunda incelenmiştir. Sonrasında her bir derse ilişkin ulusal yeterlilik boyutlarının (bilgi, beceri ve yetkinlik) toplam katkı düzeyi puanı ve katkı ortalama değeri hesaplanmıştır. Veriler, Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi web sayfasından elde edilmiştir.

Bulgular: Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Programında yürütülen zorunlu ve seçmeli dersler kendi içlerinde gruplandırılmış ve gruplar arasında en düşük ortalama katkının genellikle “yetkinlik” boyutunda olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Tüm ders gruplarında en düşük ortalama katkının “yetkinlik” boyutunda olduğu göz önüne alındığında programın bu açıdan incelenmesi ve ders içeriklerinin bu doğrultuda güncellenmesi önerilmektedir. Sağlık Yönetimi Programında uluslararası eğitim standartlarına ulaşabilmek için hem ulusal hem de uluslararası düzeyde aynı programların ders katkı düzeylerinin karşılaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Program yeterlilikleri, Sağlık Yönetimi, Ulusal yeterlilik çerçevesi

¹ **Deniz Tugay Arslan (Sorumlu Yazar).** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü, Eskişehir-Türkiye. e-posta: darslan@ogu.edu.tr, 02222393750, ORCID 0000-0002-9654-2263

² **Gözde Yeşilaydın.** Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü, Eskişehir-Türkiye. e-posta: gyesilaydin@ogu.edu.tr, 02222393750, ORCID 0000-0002-2901-6474

³ **Çağdaş Erkan Akyürek.** Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü, Ankara-Türkiye. e-posta: ceakyurek@ankara.edu.tr, 03123812350, ORCID 0000-0001-8915-3406

⁴ **Afsun Ezel Esatoğlu.** Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü, Ankara-Türkiye. e-posta: esatoglu@health.ankara.edu.tr, 03123812350, ORCID 0000-0002-0542-7228

* Bu çalışmanın özeti 17-19 Ekim 2019 tarihleri arasında düzenlenen “1. Uluslararası Sağlık Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Kongresi – SABAK 2019” da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Original Research

Evaluation of Ankara University Faculty of Health Sciences Health Management Undergraduate Program Courses within the Scope of National Qualifications Framework

Deniz Tugay Arslan¹ , Gözde Yeşilaydın² , Çağdaş Erkan Akyürek³ , A. Ezel Esatoğlu⁴

Sub. Date: 23th December 2019

Acceptance Date: 23rd December 2020

Pub. Date: 31st December 2020

Abstract

Objectives: The national qualifications aimed at providing students for education and training programs were established through the bologna process. Turkey Higher Education Qualifications Framework consists of three main topics: "knowledge", "skills" and "competence. It was aimed to determine and evaluate the national proficiency levels of undergraduate education of Ankara University Health Management Department established within the scope of Bologna process.

Materials and Methods: Within the scope of the study, firstly, the course acquisition contribution level of each course conducted in the department was examined in accordance with the program competencies related to that course. Then, the total contribution level score and the average contribution value of the national qualification framework dimensions (knowledge, skill and competence) for each course were calculated. Data were obtained from Ankara University Bologna Information System website.

Results: Compulsory and elective courses conducted in Ankara University Health Management Department were grouped within themselves and it was determined that the lowest average contribution was generally "competency" in between groups.

Conclusion: National proficiency levels of Ankara University Health Management Department were determined under the headings of knowledge, skills and competence both on the basis of courses and in general with all courses and also suggestions about the courses were presented. This study was thought to be important in terms of providing a systematic perspective to the studies carried out within the scope of the Bologna process.

Keywords: *Program learning outcomes, Health management, National qualification framework*

¹ **Deniz Tugay Arslan (Sorumlu Yazar).** Eskisehir Osmangazi University Department of Health Management, Eskisehir-Turkey. e-mail: darslan@ogu.edu.tr, 02222393750, ORCID 0000-0002-9654-2263

² **Gözde Yeşilaydın.** Eskisehir Osmangazi University Department of Health Management, Eskisehir-Turkey. e-mail: gyesilaydin@ogu.edu.tr, 02222393750, ORCID 0000-0002-2901-6474

³ **Çağdaş Erkan Akyürek.** Ankara University Department of Health Management, Ankara-Turkey. e-mail: ceakyurek@ankara.edu.tr, 03123812350, ORCID 0000-0001-8915-3406

⁴ **Afsun Ezel Esatoğlu.** Ankara University Department of Health Management, Ankara-Turkey. e-mail: esatoglu@health.ankara.edu.tr, 03123812350, ORCID 0000-0002-0542-7228

* The abstract of this study was presented as an oral presentation at the 1st International AHSEPEA Congress 2019 held between 17-19 October 2019.

Giriş

Üniversiteler içinde bulunduğumuz çağda, bilgi temelli toplumu oluşturmak için önemli bir işleve sahip kurumlar olarak öne çıkmaktadır. Kuruluş amaçları doğrultusunda eğitim, araştırma ve topluma hizmet faaliyetleri yürütmektedir. Eğitim faaliyetleri bilginin yayılmasına ve yetişmiş insan gücünün oluşturulmasına; araştırma faaliyetleri bilgi ve teknolojinin oluşmasına, somutlaşmasına ve yayılımına; topluma hizmet faaliyetleri ise eğitim ve araştırma sonuçlarının topluma ulaşmasına katkı sağlamaktadır. Toplumun gelişmesi için önemli yere sahip olan üniversitelerde sunulan eğitim faaliyetlerinin bilimsel esaslara dayalı standartlara göre tasarlanması gerekmektedir (Erdoğan, 2014).

Avrupa ülkelerinin yükseköğretim sistemlerinin birbirinden farklılıklar göstermesi yükseköğretimde Avrupa standartlarının belirlenmesinde çeşitli sorunlar doğurmuştur. Bu farklılıkların ortadan kaldırılması için ilk önce Erasmus eğitim programına ek olarak Sorbonne, daha sonra Bolonya ve Prag deklarasyonları ile sorunlar çözülmeye çalışılmıştır (Süngü ve Bayrakçı, 2010). Bologna süreci kapsamında ortaya konmuş veriler, herhangi bir yükseköğretim programı için standartlaştırılmış bir çerçeve belirlediğinden, program kalitesini ve programların karşılaştırılmasını sağlamak için zengin bir kaynaktır. Avrupa Yüksek Eğitiminde Bologna Süreci'nin temel unsurları kalite güvencesi için önemli bir faktördür (Ulucan, Atıcı ve Özkan, 2018).

Bologna süreci kapsamında ulusal yeterlilikler, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) 'ne göre "bilgi", "beceri" ve "yetkinlik (bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme, öğrenme, iletişim ve sosyal, programa özgü)" olmak üzere üç ana başlık altında toplanmaktadır. Belirlenen yeterlilikler TYYÇ' nin saydamlığı ve anlaşılabilirliği açısından önemlidir (T.C. Yükseköğretim Kurumu, 2010a). Yeterlilikler çerçevesi, Avrupa genelinde ortak bir yükseköğretim alanı oluşturma amacına hizmet etmektedir. Farklı Avrupa ülkelerinin yükseköğretim programlarını karşılaştırılabilir, uyumlu ve şeffaf ortak bir referans çerçevesinde bir araya getirme amacı doğrultusunda TYYÇ geliştirilmiştir. Geliştirilen TYYÇ, eğitim ve öğretimde hem ulusal düzeyde standartların belirlenmesi hem de Avrupa ile işbirliğinin sağlanması bakımından önemlidir. Bologna süreci kapsamında gerçekleştirilen çalışmalarla kalite güvence sisteminin oluşturulması, öğrenci ve öğretim elemanlarının hareketliliğinin yaygınlaştırılması alanlarında önemli gelişmeler yaşanmıştır (Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi, 2008; Çelik, 2012; Aközer, 2013).

Bologna Süreci ve Ulusal Yeterlilik Çerçevesi

Bologna Süreci'nin temelleri 1998 yılında Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere Eğitim Bakanlarının Sorbonne'da gerçekleştirdikleri toplantı sonunda yayımlanan Sorbonne Bildirisi ile atılmıştır (Elmas, 2012). Temel hedef, Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) oluşturmaktır. Bu hedef doğrultusunda, Avrupa Kredi Transfer Sistemini (AKTS) uygulamak, kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir diploma veya dereceleri oluşturmak, öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğini yaygınlaştırmak, yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak amaçlanmaktadır. Daha sonra düzenlenen toplantılarda ise Bologna Sürecine öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının sürece aktif katılımının sağlanması, yaşam boyu öğrenimin teşvik edilmesi, Avrupa kalite güvencesi sisteminin kurulması, AYA'nın cazip hale getirilmesi ve Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi uygulamalarının başlatılması dâhil edilmiştir (Çelik, 2012). Avrupa Yükseköğretim Alanı için oluşturulan Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi, 4 farklı yükseköğretim düzeyini kapsayacak şekilde geliştirilmiştir. Söz konusu düzeyler önlisans (kısa düzey), lisans (birinci düzey), yüksek lisans (ikinci düzey) ve doktora (üçüncü düzey) olarak belirlenmiştir (T.C. Yükseköğretim Kurumu, 2010b).

Bologna sürecinin temel amacı doğrultusunda oluşturulan AYA ile farklı politik, kültürel ve akademik geleneklere sahip 48 ülke arasında yükseköğretim konusunda yapısal reformlar ve paylaşılan araçlar bakımından uluslararası işbirliği oluşturulmuştur. Gerçekleştirilen çalışmalar, akreditasyon sistemlerinin oluşturulması ve diplomaların karşılıklı olarak tanınması bakımından önemlidir. Avrupa Yüksek Öğretim Alanı süreciyle birlikte, Avrupa bölgesindeki ülkeler, kurumlar ve paydaşlar yükseköğretim sistemlerini uyumlu hale getirmekte ve kalite güvence mekanizmalarını güçlendirmektedir. Süreçte yer alan ülkelerin temel amacı, personel ve öğrencilerin hareketliliğini arttırmak ve istihdam edilebilirliğini kolaylaştırmaktır (EHEA, 2020).

Bologna Süreci'nin hedefleri doğrultusunda Avrupa Komisyonu'nun yükseköğretimde birlik sağlama amaçları ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'nin hazırladığı eğitim raporları, ulusal hükümetleri, ülkelerindeki yükseköğretim sistemlerinin tespit edilen standartlara uygunluğunu değerlendirmeye yöneltmiştir. Ancak standartlar ya da OECD eğitim raporları ülkelerin ulusal politikalarına yön vermesi için yeterli değildir. Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA), Uluslararası Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Ajansları Birliği (INQAAHE)

ve Avrupa Yükseköğretimde Kalite Güvencesi Ajansları Birliği (ENQA) gibi sivil toplum örgütleri de ulusal eğitim politikalarının belirlenmesinde etkili olmaktadır. Ulusal politikaların bu örgütlerle yapılan görüşmelerden etkilenebileceği gibi yurtiçinde yaşanan problemler ve gelişmelerden de etkilenmesi olasıdır (Huisman ve van der Wende, 2004; Sungü ve Bayrakçı, 2010).

Bologna süreci doğrultusunda yükseköğretimi daha anlaşılabilir hale getirerek, öğrenme çıktılarının görülmesini sağlayacak yeterlilikler çerçevesi 2001 yılından itibaren gündeme gelmiştir. Türkiye’de TYYÇ ile ilgili çalışmalar 2005 yılında Bergen’de gerçekleştirilen Bologna Bakanlar Zirvesi sonrasında YÖK tarafından başlatılmıştır. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile uyumlu taslak TYYÇ 2009 yılında tamamlanmıştır. Bakanlıklar ve öğrenci konseyleri temsilcilerini içeren danışma süreçleri sonrasında TYYÇ, YÖK tarafından 21.01.2010 tarihli genel kurul kararıyla onaylanmıştır (T.C. Yükseköğretim Kurumu, 2010b).

Bologna sürecinin amaçlarından biri olan kolay anlaşılır ve birbiriyle karşılaştırılabilir bir yükseköğretim sisteminin kurulması için AKTS ve diploma eki etiketi uygulaması en önemli bileşenlerden biri olarak tanımlanmıştır. Avrupa Kredi Transfer sistemine üye 48 ülkenin 45 inde AKTS uygulanmaktadır. Türkiye de dahil olmak üzere üye ülkelerin 34’ü de AKTS kredilerini yükseköğretim programlarındaki öğrenme çıktılarıyla ilişkilendirmiştir (European Commission, 2018). Türkiye’de AKTS ve diploma eki etiketi uygulaması 11 Mart 2005 tarihli YÖK Genel Kurul kararı ile 2005-2006 eğitim-öğretim yılı sonundan itibaren, tüm yükseköğretim kurumları için zorunlu hale gelmiştir. Diploma eki etiketine sahip bir üniversitenin verdiği diploma ve dereceler Avrupa birliği ülkeleri tarafından tanınmaktadır. Türkiye’de 77 yükseköğretim kurumu diploma etiketi almıştır (European Commission, 2019). Uygulanmaya başlanan yeterlilikler çerçevesi üye ülkeler tarafından hazırlanmaktadır (Çelik, 2012). Hazırlanan TYYÇ ile yükseköğretim sistemi içerisinde yer alan yükseköğretim ve mesleki eğitim alanlarında “Alana Özgü Yeterlilikler” tanımlanmıştır. İlgili alan yeterlilikleri doğrultusunda yükseköğretim kurumlarının eğitim öğretim programları yeniden yapılandırılmış ve güncellenmiştir (Güneş, 2012).

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilik Çerçevesi Yönetmeliği kapsamında, beceri ve yetkinlik kavramları aşağıdaki gibi açıklanmıştır (T.C. Yükseköğretim Kurumu, 2011):

- Beceri, bilgiyi uygulayabilme, problemleri çözebilme ve görevleri tamamlayabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Bilişsel (mantıksal, sezgisel ve yaratıcı düşünce)

ve/veya uygulamalı (el becerisi ve yöntem, materyal, araç gereç kullanabilme) olarak iki şekilde sınıflandırılmaktadır.

- Yetkinlik ise bilgiyi, kişisel, sosyal ve/veya metodolojik becerileri iş ve çalışma ortamları ile mesleki ve kişisel gelişim konusunda kullanabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme yetkinliği, öğrenme yetkinliği, iletişim ve sosyal yetkinlik, alana özgü ve mesleki yetkinlik olarak sınıflandırılmaktadır.

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesinde lisans eğitimi düzeyinde yeterlilikler düzeyi bilgi (kuramsal - uygulamalı), beceri (kavramsal/bilişsel - uygulamalı) ve yetkinlik (bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme yetkinliği - öğrenme yetkinliği - iletişim ve sosyal yetkinlik - alana özgü yetkinlik) olmak üzere üç gruptan oluşmaktadır (T.C. Yükseköğretim Kurumu, 2010a).

Bologna süreci kapsamında şeffaflığı, tanınmayı ve hareketliliği artırma amacıyla oluşturulan Ulusal Yeterlilik Çerçevesi, ulusal düzeyde bir eğitim sistemindeki yeterlilikleri ve bunların birbiriyle ilişkisini açıklar. Başka bir ifade ile Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi, ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ve ilişkilendirilebilen yeterliliklerin belirli bir düzen içerisinde yapılandırıldığı bir sistemdir. Bu sistem aracılığı ile yükseköğretimde tüm yeterlilikler ve diğer öğrenme kazanımları açıklanabilir, tutarlı olarak birbiri ile ilişkilendirilebilir. Yeterliliklerin kazanılma derecesi ise her modül esnasında ve sonunda "öğrenme çıktıları" olarak nesnel yöntemlerle ölçülür (T.C. Yükseköğretim Kurumu, 2010c). Söz konusu TYYÇ' nin yükseköğretim için önemli olan noktaları aşağıdaki gibi sıralanmıştır (T.C. Yükseköğretim Kurumu, 2010c):

- Düzeyler arasında öğrenme çıktılarına dayalı açık tanımlamalar sunar.
- Yeterliliklerin amaç ve çıktılarını açık hale getirir.
- Farklı yeterliliklerin bütün sistem içerisinde birbirleri ile ilişkilendirilmelerini sağlar.
- Düzeyler arasında ilerlemeyi ve geçişi sağlar.
- Eğitime rehberlik eden ulusal çağdaş bir çerçeve sunar.
- Mevcut yeterliliklerin anlaşılması, düzenlenmesi ve geliştirilmesine olanak sağlar.
- Yeni yeterliliklerin tasarlanabilmesi için içerik sunar.
- Yeterliliklerin reformunu kolaylaştırır.
- Değişen toplumsal ihtiyaçlara uygun yeni yeterliliklerin geliştirilmesine yardımcı olur.

- Yeterliliklerin vatandaşlar, işverenler ve toplumun bütün üyeleri için rollerini ve yararlarını gösterir.
- Yeterlilikler ile tanınma ve hareketlilik arasındaki farklı ulusal roller ve ilişkileri açıklar.
- Ulusal ve uluslararası düzeyde vatandaşların ve işverenlerin bilincini yükseltir.
- Ülke dışında yükseköğretimin tanınmasını ve cazibesini artırır.

Kalite güvence sisteminin kurulması Bologna Sürecinin başlangıcından beri en önemli gündem maddelerinden biri olmuştur. Birçok ülke için yükseköğretimin kalitesini geliştirme ve kalite güvence sistemi kurma yüksek önceliğe sahiptir. Kalite güvence sistemleri sayesinde paydaşların güveni kazanılarak AYA'nın oluşumunun hızlanacağı düşünülmüştür. Kalite güvence sistemi, programların ve enstitülerin öğrencilerin katılımı, yayınların sonuçları, akreditasyon sistemi, sertifikalandırma veya karşılaştırılabilir prosedürler ve uluslararası katılım, işbirliği ve ağlar kurma açılarından hem içsel hem de dışsal bir değerlendirmeye tabi tutulmasıyla gerçekleşmektedir (Eurydice, 2012; Çelik, 2012).

Avrupa'da üniversitelerin değişen rolleri ve işlevleri ile ilgili önemli paradigma değişimleri yaşanmıştır. Kurumsal özerkliğe bağlı olarak yükseköğretim kurumlarının tüm paydaşlarına ve toplumun her kesimine hesap verebilir olması öne çıkmıştır. Kurumsal özerklik ile sorumluluğun birbirlerinden ayrılamaz olduğu ifade edilmektedir. Bu birlikteliği mümkün kılan ise hesap verebilirliktir. Bu doğrultuda, yükseköğretim kurumlarının iç ve dış çevresine karşı olan sorumluluğunu yerine getirmede akreditasyon ve kalite güvence süreçlerinin önemli bir rolü bulunmaktadır (Ergüder, Şahin, Terzioğlu ve Vardar, 2006; Uçar ve Levent, 2017).

Günümüzde yükseköğretim kurumlarının varlıklarını güçlü bir şekilde sürdürebilmeleri ve hem ulusal hem de uluslararası rekabete daha iyi uyum sağlayabilmeleri için uluslararası standartların çerçevesini ve içeriklerini düzenleyen kalite akreditasyon hizmeti veren kurumlar ile işbirliği yapılması son derece önemli hale gelmiştir. Yükseköğretim kurumlarının uluslararası bir kalite güvence sistemine sahip olması çok önemlidir. Bununla birlikte kendilerini oluşturan alt sistemlerin ya da kurumsal tamamlayıcı parçalarının da uluslararası kalite standartlarında eğitim ve öğretim faaliyetleri gerçekleştirebilmeleri de gerekmektedir (Uçar ve Levent, 2017). Kalite güvence sistemi çerçevesinde gündeme gelen yükseköğretimde akreditasyon; akademik kalitenin iyileştirilmesi, saydamlık ve hesap verilebilirlik sorumluluğunun aracıdır (Aktan ve Gencel, 2007).

“Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği” kapsamında Türkiye'de 2015 yılında Yükseköğretim Kalite Kurulu oluşturulmuştur. Daha sonra 1 Temmuz 2017 tarihli 7033 sayılı

'Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun' ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na eklenen Ek Madde 35 hükümlerine göre yeniden düzenlenmiştir. Kurulun amacı, yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idari hizmetlerinin kalite düzeylerine ilişkin ulusal ve uluslararası kalite standartlarına göre değerlendirmeler yapmak, iç ve dış kalite güvencesi, akreditasyon süreçleri ve bağımsız dış değerlendirme kurumlarının yetkilendirilmesi süreçlerini yürütmektir (YÖKAK, 2019).

Gereç ve Yöntem

Çalışmanın amacı, Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü Lisans programı eğitim müfredatında yer alan derslerin Ulusal Yeterlilik Çerçevesi boyutlarına (bilgi, beceri, yetkinlik) ilişkin katkı düzeylerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesidir.

Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi bölümü tarafından lisans programı için 23 adet program yeterliliği (Tablo 1) tanımlanmış ve ders kazanım katkı düzeyleri 0 (katkı yok), 1 (çok düşük), 2 (düşük), 3(orta), 4 (yüksek) ve 5 (çok yüksek) şeklinde değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü Program Yeterlilikleri

No	Program Yeterlilikleri
PY1	Yönetim, hukuk, muhasebe-finans ve ekonomi bilimi ile ilgili kurumsal bilgilere sahip olur. Alanı ile ilgili ulusal ve uluslararası düzeyde alanyazını inceleyerek değerlendirir.
PY2	İncelediği alanyazına dayalı olarak araştırma önerileri geliştirir. Sağlık kurumları yönetimi alanı ile ilgili kuramsal ve uygulama bilgilerine sahip olur.
PY3	Ulusal ve uluslararası sağlık sistemlerinin bileşenlerini ve sağlık politikalarını yorumlama konusunda bilgi sahibi olur. Geliştirdiği önerilerden bir konu belirler ve bu konu hakkında rapor hazırlar. Hazırladığı araştırma raporunu tartışır ve sunar.
PY4	Sağlık sistemi örgütlenmesinin alt bölümleri ve bu bölümlerde çalışanları tanır, çalışanların görev yetki ve sorumlulukları konusunda bilgi sahibi olur.
PY5	Toplum ve birey sağlığının geliştirilmesi ile ilgili olan sosyal, çevresel ve davranışsal faktörler konusunda bilgi sahibi olur.
PY6	Sağlık kurumları yönetimi konusundaki bilgi ve becerilerini ilgili kurumların yönetim, üretim, insan kaynakları, finans, muhasebe, pazarlama, hasta ve halkla ilişkiler, bilgi ve teknoloji sistemleri alanlarında uygular.
PY7	Bilgi teknolojilerini sağlık kurumları yönetimi sürecinde etkili olarak kullanır.
PY8	Sağlık kurumları yönetimi sürecinde ortaya çıkan sorunlarda eleştirel ve yaratıcı düşünme, karar verme ve problem çözümede bilimsel yöntem ve teknikleri kullanır.
PY9	Alanıyla ilgili verileri analiz eder, değerlendirir ve yorumlar.

PY10	Sağlık kurumları yönetimi ile ilgili gelişmeleri bilimsel yöntem ve teknikleri kullanarak çok yönlü inceler ve değerlendirir.
PY11	Görev aldığı birimde liderlik özellikleri sergiler.
PY12	Sağlık kurumları yönetimi uygulamalarında karşılaşılan sorunları çözmek için bireysel ve ekip üyesi olarak sorumluluk alır.
PY13	Sağlık kurumlarında çalışanların kişilik, kültür ve davranışsal özelliklerini değerlendirerek kurumun amaçları doğrultusunda yönlendirir.
PY14	Bilgiye ulaşma yollarına karar verir ve uygular.
PY15	Mesleki bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirir; değişime, yeniliğe ve girişimciliğe açık olur.
PY16	Yabancı dil bilgisini kullanarak alanındaki gelişmeleri izler ve meslektaşları ile iletişim kurar.
PY17	Sorunları etkili iletişim yöntemleri kullanarak çözer.
PY18	Yazılı ve sözlü iletişimde, doğru ve kurallara uygun biçimde dil bilgisini ve sağlık kurumlarında kullanılan terminolojiyi kullanabilme yeterliliğine sahip olur.
PY19	Sağlık kurumları yönetimi ile ilgili konularda düşüncelerini, çözüm önerilerini yazılı ve sözlü olarak kurum içi ve kurum dışı ilgili taraflarla paylaşır.
PY20	Alanının gerektirdiği en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı düzeyinde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
PY21	Yönetim felsefesini ve yönetimin fonksiyonlarını her bir birime uygun olacak biçimde yönetim uygulamalarına yansıtır.
PY22	Alanı ile ilgili hukuki düzenlemeler ile toplumsal, bilimsel, mesleki etik ilkelere uygun davranır.
PY23	Ülke ya da dünya genelinde genel sağlık sorunlarına duyarlı davranır. Çözüm önerilerini yorumlar değerlendirir.

Çalışma kapsamında öncelikle bölümde yürütülen her bir dersin ders kazanım katkı düzeyi o derse ilişkin program yeterlilikleri doğrultusunda incelenmiştir. Bu sayede her bir dersin program yeterliliklerine ilişkin katkı puanları belirlenmiştir (Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi, 2020b).

Örnek olması açısından “Sağlık Hizmetleri Yönetimi” dersine ait program yeterliliği ve ders kazanım katkı düzeyi matrisi Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. “Sağlık Hizmetleri Yönetimi” Dersine İlişkin Program Yeterlilikleri ve Ders Kazanımları Matrisi

Program Yeterlilikleri	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11	P12
Ders Kazanımı Katkı Düzeyi	0	5	0	4	0	4	0	0	0	0	0	0
Program Yeterlilikleri	P13	P14	P15	P16	P17	P18	P19	P20	P21	P22	P23	

Ders Kazanımı	0	0	4	0	0	5	0	0	0	4	0
Katkı Düzeyi											

Tabloda “0” ile gösterilen program yeterlilikleri bu derse ilişkin katkısının olmadığını gösterir.

Sağlık Hizmetleri Yönetimi dersine katkı sunan altı adet (P2, P4, P6, P15, P18, P22) program yeterliliği bulunmaktadır. P2 ve P18 program yeterliliklerinin katkı düzeyi 5; P4, P6, P15 ve P18 program yeterliliklerinin katkı düzeyi ise 4 olarak belirtilmiştir (Tablo 2). Benzer şekilde program yeterliliklerine katkı düzeyi her bir ders bazında incelenmiştir.

Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi bölümü tarafından Ulusal Yeterlilik Çerçevesi boyutları kapsamında program yeterlilikleri gruplandırılmıştır (Tablo 2). Bu sayede ulusal yeterliliklerin (bilgi, beceri, yetkinlik) hangi program yeterliliklerini kapsadığı belirlenmiştir.

Tablo 3. Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü Program Yeterlilikleri ve Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Matrisi

Ulusal Yeterlilik Çerçevesi	Program Yeterlilikleri																										
	1	1	2	2	3	3	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Bilgi	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Beceri	1																										
	2																										
Yetkinlik (bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme)	1																										
	2																										
	3																										
Yetkinlik (öğrenme yetkinliği)	1																										
	2																										
Yetkinlik (iletişim ve sosyal)	1																										
	2																										
	3																										
	4																										
	5																										
Yetkinlik (programa özgü)	1																										
	2																										

Kaynak: Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi, 2020c.

Ulusal yeterlilik çerçevesinden biri olan “bilgi” boyutunu temsil eden program yeterlilikleri P1, P2, P3, P4 ve P5’tir. “Beceri” boyutunun birinci alt boyutunu temsil eden

program yeterlilikleri P6 ve P7 iken, ikinci alt boyutunu temsil eden program yeterlilikleri P7, P8, P9'dur. Yetkinlik (bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme) boyutunun ikinci alt boyutunda P12; üçüncü alt boyutunda ise P11 ve P13 program yeterlilikleri bulunmaktadır. Yetkinlik (öğrenme yetkinliği) boyutunun birinci alt boyutunda P14, ikinci alt boyutunda ise P15 program yeterliliği bulunmaktadır. Yetkinlik (iletişim ve sosyal) boyutunun birinci alt boyutu P19, ikinci alt boyutu P17, üçüncü alt boyutu P18, dördüncü alt boyutu P16, beşinci alt boyutu P20'den oluşmaktadır. Yetkinlik (programa özgü) boyutunun birinci alt boyutunu P22, ikinci alt boyutunu ise P21 ve P23 program yeterlilikleri oluşturmaktadır (Tablo 3).

Bölümde yürütülen tüm derslere ilişkin program yeterlilikleri ve ders kazanımı katkı düzeyi etkileşimi incelendikten sonra Tablo 3'te yer alan bilgiler kullanılarak her bir derse ilişkin ulusal yeterlilik boyutlarının toplam katkı düzeyi puanı ve katkı ortalama değeri hesaplanmıştır. Bu sayede çalışmanın amacına uygun olarak ders bazında Ulusal Yeterlilik Çerçevesi boyutlarından bilgi, beceri ve yetkinliğe ilişkin ortalama değerler elde edilmiştir. Örnek olması adına "Sağlık Hizmetleri Yönetimi" dersinin ulusal yeterlilikler çerçevesi boyutlarına ilişkin almış olduğu toplam katkı puanı ve katkı ortalama değeri hesabı Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Ulusal Yeterlilikler Çerçevesinde "Sağlık Hizmetleri Yönetimi" Dersine İlişkin Bilgiler

Ulusal Yeterlilik Çerçevesi	Alt Boyut	Boyutlara İlişkin Program Yeterlilikleri (PY)	Toplam Puan	PY Sayısı	Katkı Ortalaması
Bilgi	1	P1, P2, P3, P4, P5	9	5	1,80
Beceri	1	P6, P7	4	2	0,80
	2	P7, P8, P9	0	3	
Yetkinlik (bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme)	2	P12	0	1	
	3	P11, P13	0	2	
Yetkinlik (öğrenme yetkinliği)	1	P14	0	1	1,00
	2	P15	4	1	
Yetkinlik (iletişim ve sosyal)	1	P19	0	1	
	2	P17	0	1	
	3	P18	5	1	
	4	P16	0	1	
	5	P20	0	1	

Yetkinlik (programa özgü)	1	P22	4	1
	2	P21, P23	0	2

Ulusal Yeterlilik Çerçevesi alt boyutlarından “Bilgi” boyutu Tablo 3’te yer alan bilgiler doğrultusunda P1, P2, P3, P4, P5 olmak üzere 5 tane program yeterliliğinden oluşmaktadır. “Sağlık Hizmetleri Yönetimi” dersinin Tablo 2’de yer alan bilgilere göre bu 5 program yeterliliğinden aldığı toplam katkı puanı 9’dur (PY1=0; PY2=5; PY3=0; PY4=4; PY5=0). Bilgi boyutuna ilişkin 5 program yeterliliği bulunduğundan, Sağlık Hizmetleri Yönetimi dersinin Bilgi boyutu katkı ortalaması 1,80 olarak hesaplanmıştır. “Beceri” boyutu incelendiğinde birinci alt boyutunda 1 tane (PY12), ikinci alt boyutunda 3 tane (P7, P8, P9) program yeterliliği yer almaktadır. Birinci boyuttan elde edilen toplam katkı puanı 4 iken, ikinci boyutta yer alan program yeterlilikleri ilgili derse katkı sunmamaktadır. Bu durumda “Beceri” boyutuna ilişkin toplam puan değeri 4, toplam program yeterliliği sayısı 5 olup; boyuta ilişkin katkı ortalama değeri 0,80 olarak hesaplanmıştır. Sağlık Hizmetleri Yönetimi dersine ilişkin en yüksek ortalama katkıyı “bilgi” boyutu sağlarken; en düşük ortalama katkı “beceri” boyutuna aittir (Tablo 4).

Çalışma kapsamında uygulanan metodoloji ve hesaplamalar Ulucan, Atıcı ve Özkan (2018)’in çalışmasından yararlanılarak yapılmıştır. Ulucan vd. (2018)’ e göre, çalışmalarında önerdikleri yöntem, herhangi bir programın verilerine uygulanabilmektedir.

Her bir derse ilişkin program yeterlilikleri ve ders kazanımı katkı düzeyleri ile hangi program yeterliliklerinin ulusal yeterlilik çerçevesinin hangi boyutunu temsil ettiği bilgisi Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi (2020a, 2020b, 2020c) web sayfası adresinden elde edilmiştir.

Bulgular

Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Lisans Programında yürütülmekte olan derslere ilişkin bilgiler Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Lisans Programı Dersleri

Alan	Zorunlu Ders	Seçmeli Ders
Temel Dersler (Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Türk Dili I, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II, Türk Dili II, Bilgisayar Paket Programı Kullanımı)	5	
Yönetim ve Organizasyon Alanına Özgü Dersler (Muhasebe I, İktisat I, Matematik, İşletme, Muhasebe II, İktisat II, Davranış Bilimleri, Yönetim Bilimi, İşletme Matematiği, İstatistik I, Sosyal Politika, Örgütsel Davranış, Hukukun Temel Kavramları, Kamu Maliyesi, İdare Hukuku Bilgisi, İstatistik II, İş Hukuku, İnsan Kaynakları Yönetimi, Araştırma Yöntemleri)	19	
Sağlık Alanına Özgü Dersler (Halk Sağlığı, Tıbbi Terminoloji, Sağlık Sosyolojisi, Epidemiyoloji, Sağlık Hukuku)	5	
Sağlık Yönetimi Alanına Özgü Dersler (Sağlık Hizmetleri Yönetimi, Sağlık Kurumlarında Maliyet Muhasebesi, Sağlık Enformasyon Yönetimi I, Sağlık Kurumlarında Üretim Yönetimi, Hastane Örgüt ve Yönetimi I, Sağlık Ekonomisi, Hastane Örgüt ve Yönetimi II, Sağlık Kurumlarında Karar Verme Yöntemleri I, Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim I, Sağlık Kurumlarında Karar Verme Yöntemleri II, Sağlık Planlaması, Sağlık Kurumlarında Kalite Yönetimi, Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim II, Sağlık Enformasyon Yönetimi II, Sağlık Kurumlarında Pazarlama, Sağlık Kurumlarında Stratejik Yönetim, Sağlık Politikası, Seminer)	18	
Alan Uygulaması ve Staj (Sağlık Kurumları Yönetimi Alan Çalışması, Staj)	2	
Yabancı Dil (1.YY Yabancı Dil Grubu, 2.YY Yabancı Dil Grubu, 3.YY Yabancı Dil Grubu, 4.YY Yabancı Dil Grubu)		4
Genel Sosyal Dersler (Satranca Giriş, Oyun ve Tiyatro Pedagojisine Giriş, Satranç, Oyun ve Tiyatro Pedagojisi, Bilim Tarihi)		5
Mesleki Dersler* (Sağlık Ölçütleri, Health Standards (Indicators), Sağlık Psikolojisi, Public Relations, Karşılaştırmalı Sağlık Sistemleri, Diksiyon Eğitimi ve Güzel Konuşma, Sağlık Sigortacılığı, Health Insurance, Yönetimde İnsan İlişkileri, Human Relations in Management, Ticari İşletme Hukuku, Sağlık Okuryazarlığı, İş Sağlığı ve İş Güvenliği, Evde Bakım Hizmetleri Yönetimi, Afet ve Kriz Yönetimi, Disaster and Crisis Management, Kalite Değerlendirme ve Yöntemleri, Avrupa Birliği ve Sağlık Politikaları, European Union and Health Policy, Leadership in Health Care Organizations, Sağlık Kurumlarında Liderlik, Sağlık Kurumlarında Girişimcilik, Sağlık Yönetiminde Etik)		23
Toplam	49	32

*Mesleki seçmeli derslerden katkı düzeyi eksik olan dersler hesaplama dahil edilmemiştir.

Zorunlu dersler; “temel zorunlu dersler”, “yönetim ve organizasyon alanına özgü dersler”, “sağlık alanına özgü dersler”, “sağlık yönetimi alanına özgü dersler” ve “alan

uygulaması ve staj” olmak üzere beş ana başlık altında incelenmiştir. Programın zorunlu derslerinin büyük çoğunluğunu “Yönetim ve Organizasyon alanına özgü dersler” ile “Sağlık Yönetimi alanına özgü dersler” oluşturmaktadır. Seçmeli dersler ise kendi içlerinde “yabancı dil seçmeli dersler”, “genel sosyal seçmeli dersler” ve “mesleki seçmeli dersler” olmak üzere üç ana başlık altında toplanmaktadır. Seçmeli derslerin büyük çoğunluğu mesleki seçmeli dersler oluşturmaktadır (Tablo 5).

Bölümde yürütülen zorunlu derslerin ulusal yeterlilikler çerçevesi boyutları açısından incelenmesi Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Zorunlu Derslerin Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi Kapsamındaki Katkı Ortalamaları

Zorunlu Dersler	Bilgi Boyutu Katkı Ortalaması	Beceri Boyutu Katkı Ortalaması	Yetkinlik Boyutu Katkı Ortalaması
Temel Zorunlu Dersler			
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	3,00	0,00	0,00
Türk Dili I	3,00	0,00	0,00
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	3,00	0,00	0,00
Türk Dili II	3,00	0,00	0,00
Bilgisayar Paket Programı Kullanımı	0,00	2,00	0,69
Toplam Ortalama	2,40	0,40	0,14
Sağlık Alanına Özgü Zorunlu Dersler			
Halk Sağlığı	1,40	0,00	0,69
Tıbbi Terminoloji	0,00	0,00	0,69
Sağlık Sosyolojisi	0,80	0,00	0,15
Epidemiyoloji	1,00	0,80	0,23
Sağlık Hukuku	1,00	0,00	0,38
Toplam Ortalama	0,84	0,16	0,43
Yönetim ve Organizasyon Alanına Özgü Zorunlu Dersler			
Muhasebe I	1,00	2,00	0,31
İktisat I	2,20	2,80	1,00
Matematik	0,20	2,40	0,00
İşletme	1,00	0,60	0,31
Muhasebe II	1,00	1,00	0,31
İktisat II	2,20	2,80	1,00
Davranış Bilimleri	0,40	0,00	0,92
Yönetim Bilimi	1,00	0,60	0,46
İşletme Matematiği	0,20	2,80	0,00
İstatistik I	0,00	1,00	0,00
Sosyal Politika	1,60	0,00	0,00
Örgütsel Davranış	1,60	0,80	0,62

Hukukun Temel Kavramları	1,00	0,00	0,31
Kamu Maliyesi	1,00	0,00	0,38
İdare Hukuku Bilgisi	0,60	1,00	0,38
İstatistik II	0,00	1,00	0,00
İş Hukuku	1,00	0,00	0,31
İnsan Kaynakları Yönetimi	5,00	0,00	0,00
Araştırma Yöntemleri	0,00	1,00	0,31
Toplam Ortalama	1,11	1,04	0,35
Sağlık Yönetimi Alanına Özgü Zorunlu Dersler			
Sağlık Hizmetleri Yönetimi	1,80	0,80	1,00
Sağlık Kurumlarında Maliyet Muhasebesi	1,40	2,00	0,00
Sağlık Enformasyon Yönetimi I	1,60	1,40	0,00
Sağlık Kurumlarında Üretim Yönetimi	1,60	2,20	0,00
Hastane Örgüt ve Yönetimi I	2,00	1,00	1,15
Sağlık Ekonomisi	1,60	1,20	0,23
Hastane Örgüt ve Yönetimi II	2,00	1,00	1,15
Sağlık Kurumlarında Karar Verme Yöntemleri I	1,00	2,40	0,15
Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim I	4,00	3,00	0,38
Sağlık Kurumlarında Karar Verme Yöntemleri II	1,00	3,00	0,38
Sağlık Planlaması	2,20	0,00	0,31
Sağlık Kurumlarında Kalite Yönetimi	1,40	2,00	0,23
Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim II	0,00	2,00	0,38
Sağlık Enformasyon Yönetimi II	0,00	2,00	0,38
Sağlık Kurumlarında Pazarlama	1,40	0,80	0,15
Sağlık Kurumlarında Stratejik Yönetim	1,00	0,60	0,46
Sağlık Politikası	1,00	0,00	0,69
Seminer	2,00	1,00	0,00
Toplam Ortalama	1,50	1,47	0,39
Alan Uygulaması ve Staj			
Sağlık Kurumları Yönetimi Alan Çalışması	1,00	2,00	0,77
Staj	1,00	2,00	0,77
Toplam Ortalama	1,00	2,00	0,77

Temel zorunlu derslerden Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I, Türk Dili I, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II ve Türk Dili II derslerinin bilgi boyutunda katkı ortalaması aynıdır. Bilgisayar Paket Programı Kullanımı dersinin ise bilgisayar üzerinde uygulamalı bir ders olması nedeniyle bilgi boyutuna ilişkin katkı puanı bulunmazken, beceri ve yetkinlik boyutlarındaki katkı düzeyi ortalamaları aynı grupta yer alan diğer derslerden daha yüksek bulunmuştur. Sağlık alanına özgü zorunlu derslerden Halk Sağlığı dersinin bilgi boyutu katkı ortalaması, Epidemiyoloji dersinin ise beceri boyutu katkı ortalaması aynı grupta yer alan diğer derslerin ortalama değerlerinden daha yüksektir. Yetkinlik boyutu incelendiğinde Halk Sağlığı ve özellikle tıp terimlerinin yoğun kullanımını gerektirmesi nedeniyle Tıbbi Terminoloji

dersinin katkı ortalaması, aynı grupta yer alan diğer derslerin ortalama değerlerinden daha yüksektir. Yönetim ve Organizasyon alanına özgü zorunlu dersler incelendiğinde İnsan Kaynakları Yönetimi dersinin bilgi boyutu katkı ortalaması, İktisat I ve İktisat II derslerinin hem beceri hem de yetkinlik boyutu katkı ortalamaları aynı grupta yer alan diğer derslerden daha yüksek bulunmuştur. Sağlık Yönetimi alanına özgü zorunlu derslerden Sağlık Planlaması dersinin bilgi boyutu katkı ortalaması, Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim I ve Sağlık Kurumlarında Karar Verme Yöntemleri II derslerinin beceri boyutu katkı ortalaması, Hastane Örgüt ve Yönetimi I ve Hastane Örgüt ve Yönetimi II derslerinin yetkinlik boyutu katkı ortalamaları aynı grupta yer alan diğer derslerden daha yüksek bulunmuştur. Sağlık Kurumları Yönetimi Alan Çalışması ve Staj derslerinin ise her üç boyuttaki katkı ortalaması değeri aynıdır (Tablo 6).

Bölümde yürütülen seçmeli derslerin ulusal yeterlilikler çerçevesi boyutları açısından incelenmesi Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Seçmeli Derslerin Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi Kapsamındaki Katkı Ortalamaları

Seçmeli Dersler	Bilgi	Beceri	Yetkinlik
Yabancı Dil Seçmeli Dersler			
1.Yy Yabancı Dil Grubu	3,00	0,00	0,00
2.Yy Yabancı Dil Grubu	3,00	0,00	0,00
3.Yy Yabancı Dil Grubu	3,00	0,00	0,00
4.Yy Yabancı Dil Grubu	3,00	0,00	0,00
Toplam Ortalama	3,00	0,00	0,00
Genel Sosyal Seçmeli Dersler			
Satranca Giriş	0,60	1,80	0,00
Oyun ve Tiyatro Pedagojisine Giriş	0,60	1,80	0,00
Satranç	0,60	1,80	0,00
Oyun ve Tiyatro Pedagojisi	0,60	1,80	0,00
Bilim Tarihi	0,00	0,00	0,38
Toplam Ortalama	0,48	1,44	0,08
Mesleki Seçmeli Dersler*			
Sağlık Ölçütleri	1,00	1,40	0,15
Health Standards (Indicators)	1,00	1,40	0,15
Sağlık Psikolojisi	0,40	0,00	0,92
Public Relations	1,60	1,60	0,54
Karşılaştırmalı Sağlık Sistemleri	2,00	0,00	0,31
Diksiyon Eğitimi Ve Güzel Konuşma	0,00	0,00	0,38
Sağlık Sigortacılığı	0,60	0,00	0,85
Health Insurance	0,60	0,00	0,85
Yönetimde İnsan İlişkileri	0,60	0,00	1,00
Human Relations in Management	1,20	0,20	0,69

Ticari İşletme Hukuku	1,60	0,00	0,23
Sağlık Okuryazarlığı	1,80	0,80	0,54
İş Sağlığı ve İş Güvenliği	3,00	1,40	0,00
Evde Bakım Hizmetleri Yönetimi	1,60	0,00	0,31
Afet ve Kriz Yönetimi	0,80	0,80	0,31
Disaster and Crisis Management	0,00	0,80	0,31
Kalite Değerlendirme ve Yöntemleri	1,80	1,00	0,38
Avrupa Birliği ve Sağlık Politikaları	1,20	0,00	0,54
European Union and Health Policy	1,20	0,00	0,54
Leadership in Health Care Organisations	1,00	0,60	0,46
Sağlık Kurumlarında Liderlik	1,00	0,60	0,46
Sağlık Kurumlarında Girişimcilik	1,00	1,00	0,62
Sağlık Yönetiminde Etik	0,80	0,00	0,77
Toplam Ortalama	1,12	0,50	0,49

Yabancı dil seçmeli dersleri gurubunda yer alan tüm derslerin bilgi boyutu katkı ortalaması aynı olup; beceri ve yetkinlik boyutlarına ilişkin katkısı bulunmamaktadır. Genel sosyal seçmeli derslerden Bilim Tarihi dersinin yetkinlik katkı ortalaması aynı grupta yer alan diğer derslerin katkı ortalamalarından yüksektir. Mesleki seçmeli derslerden İş Sağlığı ve İş Güvenliği dersinin bilgi boyutu katkı ortalaması, Public Relations dersinin beceri boyutu katkı ortalaması ve Yönetimde İnsan İlişkileri dersinin yetkinlik katkı ortalaması değerleri aynı grupta yer alan diğer derslerin ortalama değerlerinden daha yüksektir (Tablo 7).

Tartışma ve Sonuç

Yükseköğretim kurumlarında kalite güvence sisteminin oluşturulabilmesi ve uluslararası standartlarda eğitim hizmetinin sürdürülebilmesi için Bologna süreci atılmış önemli adımlardan biridir. Bologna süreci kapsamında oluşturulan yeterlilikler, öğretim sürecinin kapsamlı ve sistematik olarak ele alınmasını ve hayat boyu öğrenmenin yaygınlaştırılmasını sağlamak için oluşturulmuştur. Ulusal yeterliliklerin eğitim sisteminin kalitesini arttırmada temel bir rol üstlendiği düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkılarak bu çalışmada Bologna süreci kapsamında oluşturulan Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Lisans Programı müfredatına ilişkin ulusal yeterlilik katkı düzeylerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında bölümde yürütülen zorunlu ve seçmeli derslerin ulusal yeterlilikler çerçevesi kapsamındaki katkı ortalamaları incelenmiştir. Derslere ilişkin “bilgi”, “beceri” ve “yetkinlik” katkı düzeyleri program geliştirme faaliyetlerinde önemli

bir yol gösterici olan Yenilenmiş Bloom Taksonomisi ile yorumlanmış ve bazı derslerin katkı düzeylerine ilişkin birtakım öneriler geliştirilmiştir.

- Tıbbi Terminoloji dersi kapsamında yoğun bir şekilde tıbbi terim bilgisi sunulmaktadır. Bu kapsamda dersin beceri ve yetkinliğe kıyasla bilgi düzeyine ilişkin katkısının yüksek olması beklenmektedir. Ancak Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümünde dersin bilgi boyutundaki katkı düzeyi sıfırdır. İki boyuttan oluşan yenilenen Bloom Taksonomisinin Bilgi bölümünde öğrencilerin bir disiplinde bilmeleri gereken terim bilgisi özel detay ve öğeler bilgisi, sınıflama ve kategori bilgisi alt boyutlarının yer aldığı “Olgusal Bilgi” boyutu bulunmaktadır. Ayrıca Olgusal Bilgi boyutunun yenilenen Bloom Taksonomisinin Bilişsel Süreç bölümündeki karşılığı olan hatırlama boyutunda tanıma, fark etme ve geri çağırma alt boyutları yer almaktadır (Korkmaz ve Ünsal, 2016). Bu kapsamda Tıbbi Terminoloji dersinin bilgi boyutuna ilişkin katkısının artırılması, bilgiyi anlama ve kavrama noktasında ders içi etkinliklerin daha yoğun bir şekilde planlanması önerilmektedir.
- İstatistik I ve İstatistik II Dersleri kapsamında sayısal ifadelerin, mantık ilişkilerinin ve problem çözme becerilerinin yoğun kullanımı söz konusudur. Kendisine özgü bir terminolojisi ve bilgi yoğunluğu bulunan bu iki dersin hem bilgi, hem beceri hem de yetkinlik boyutlarına ilişkin katkı düzeylerinin yüksek olması beklenmektedir. Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümünde derslerin bilgi ve yetkinlik boyutundaki katkı düzeyi sıfırdır. Yenilenen Bloom Taksonomisinin Bilgi bölümünün “İşlemsel Bilgi” boyutu kapsamında konuyla ilgili beceri ve işlem aşamaları bilgisi, konuyla ilgili teknik ve yöntemlerin bilgisi, uygun yöntemlerin hangi durumlarda nasıl kullanılacağına yönelik ölçüt bilgisi gibi alt boyutlar yer almaktadır (Korkmaz ve Ünsal, 2016). Bu kapsamda dersin bilgi boyutuna ilişkin katkısının yükseltilmesi, bilginin daha kolay anlaşılabilir ve akılda tutulabilirliğinin artırılacağı etkinlikler ile ölçme değerlendirme tekniklerinin planlanması önerilmektedir. Aynı zamanda istatistik dersi sonrasında mesleki anlamda sağlık kurumlarındaki uygulama alanları ile ilgili yetkinliklerin geliştirilmesinin de önemli olduğu düşünülmektedir.
- Sağlık Enformasyon Yönetimi I Dersinin yetkinlik boyutuna katkısı sıfırdır. Ders kapsamında sağlık kurumlarında kullanılan enformasyon ve bilgi yönetim sistemlerine ilişkin uygulamaların artırılması, özellikle hastanelerde bu alanda çalışan birim ve personelden destek alınması dersin yetkinlik boyutuna ilişkin katkıyı artırabilir.

- Yenilenen Bloom Taksonomisinin Bilgi bölümünün Üst Bilişsel Bilgi boyutu kapsamında bilişsel görevler hakkında bilgi, bireyin kendine dönük biliş ve öğrenmeyle ilgili bilgisi stratejik bilgi alt boyutları bulunmaktadır (Korkmaz ve Ünsal, 2016). Bu kapsamda değerlendirildiğinde Araştırma Yöntemleri Dersinin bilgi boyutuna göre sıfır olan katkısının artırılması önerilmektedir. Temel bilgilere ilaveten öğrencilerin bilimsel araştırmaların yöntem kısımlarını eleştirel bakış açısıyla incelemelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.
- Gruplar arasında en düşük ortalama katkının “yetkinlik” boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Programın bu açıdan irdelenmesi ve ders içeriklerinin bu doğrultuda güncellenmesi önerilmektedir.

Literatürde, Ulucan ve diğerleri (2018) tarafından Hacettepe Üniversitesi İşletme Bölümü’nde yürütülmüş benzer bir çalışma olduğu belirlenmiş, çalışmada derslerin bilgi, beceri ve yetkinlik boyutlarına ilişkin katkı düzeyleri incelemiştir. Sağlık Yönetimi Bölümlerine ilişkin benzer başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu çalışma, bologna süreci kapsamında hazırlanan Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümüne ilişkin derslerin katkı düzeylerinin incelenmesi ve programın geliştirilmesine yönelik öneriler sunulması, uluslararası eğitim standartlarının yakalanabilmesi açısından bir başlangıç çalışmasıdır. Sonraki çalışmalarda önce ulusal düzeyde benzer programlarla daha sonra da uluslararası bağlamda aynı başlıklı programlarla karşılaştırmalı öneriler geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Finansal Destek

Çalışma için herhangi bir finansal destek kullanılmamıştır.

Çıkar Çatışması

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Aközer E. (2013). Türkiye yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi ve mimarlık eğitimi: uygulamada karşılaşılan sorunlar ve güçlükler. *Yükseköğretim Bilim Dergisi*, 3(1), 27-37.
- Aktan, C., C., & Gencel, U. (2007). Yükseköğretimde akreditasyon. <http://www.canaktan.org/egitim/akreditasyon/aktan-akredit.pdf> adresinden elde edildi.
- Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi (2020a). Program yeterlilikleri. http://bbs.ankara.edu.tr/Program_Yeterlilikleri.aspx?bno=1436&bot=33 adresinden elde edildi.
- Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi (2020b). Ders Program Yeterlilikleri Etkileşimi http://bbs.ankara.edu.tr/Ders_Program_Yeterlilikleri_Iliskileri.aspx?bno=1436&bot=33 adresinden elde edildi.
- Ankara Üniversitesi Bologna Bilgi Sistemi (2020c). Ulusal yeterlilik çerçevesi. <http://bbs.ankara.edu.tr/tyyc.aspx?bno=1436&bot=33> adresinden elde edildi.
- Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi (2008). Recommendations of the european parliament and of the council of 23 april 2008 on the establishment of the European qualifications framework for lifelong learning. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32008H0506%2801%29> adresinden elde edildi.
- Çelik, Z. (2012). Bologna sürecinin avrupa yükseköğretim sistemi üzerine etkileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 100-105.
- EHEA (2020). European higher education area and Bologna process. <http://www.ehea.info/index.php> adresinden elde edildi.
- Elmas M. (2012). Bologna süreci: uygulama veya uygulamama. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(3), 137-141.
- Erdoğan, A. (2014). Türkiye’de yükseköğretimin gündemi için politika önerisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4(1), 1-17.
- Ergüder, Ü., Şahin, M., Terzioğlu, T., & Vardar, Ö. (2006). Yükseköğretim vizyonu? <https://ipc.sabanciuniv.edu/wp-content/uploads/2012/06/yokraporu140509.pdf> adresinden elde edildi.
- European Commission (2018). The European higher education area in 2018: Bologna process implementation report. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/eurydice/files/bologna_internet_0.pdf adresinden elde edilmiştir.
- European Commission (2019). Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın diğer boyutları. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/other-dimensions-internationalisation-higher-education-85_tr adresinden elde edilmiştir.
- Eurydice (2012). The European higher education area in 2012: Bologna process implementation report. http://www.ehea.info/media/ehea.info/file/2012_Bucharest/79/5/Bologna_Process_Implementation_Report_607795.pdf adresinden elde edildi.
- Güneş, F. (2012). Bologna süreci ile yükseköğretimde öngörülen beceri ve yetkinlikler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1), 1-9.
- Huisman, J., & Van der Wende, M. (2004). The eu and Bologna: are supra and international initiatives threatening domestic agendas? *European Journal of Education*, 39 (3), 349-357.
- Korkmaz, F., & Ünsal, S. (2016). Bloom’un yenilenmiş taksonomisine göre bir sınav analizi. *Turkish Journal of Education*, 5(3), 170-183.

- Süngü, H., & Bayrakçı, M. (2010). Bolonya süreci sonrası yükseköğretimde akreditasyon çalışmaları. *Türk Eğitim Dergisi*, 8(4), 895-912.
- T.C. Yükseköğretim Kurumu (2010a). Türkiye yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi 6. düzey (lisans eğitimi) yeterlilikleri. <http://www.tyyc.yok.gov.tr/?pid=33> adresinden elde edildi.
- T.C. Yükseköğretim Kurumu (2010b). Yükseköğretimde yeniden yapılanma: 66 soruda bologna süreci uygulamaları. https://uluslararası.yok.gov.tr/Documents/yay%C4%B1nlar/yuksekogretimde_yeniden_yapilanma_66_soruda_bologna_2010.pdf adresinden elde edildi.
- T.C. Yükseköğretim Kurumu (2010c). Türkiye yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi. <http://www.tyyc.yok.gov.tr/> adresinden elde edildi.
- T.C. Yükseköğretim Kurumu (2011). Türkiye yükseköğretim yeterlilikler çerçevesi yönetmeliği (taslak). [http://tyyc.yok.gov.tr/dosyalar>21122011-TYYC Yönetmeliği-Taslak](http://tyyc.yok.gov.tr/dosyalar>21122011-TYYC_Yonetmeliği-Taslak) adresinden elde edildi.
- Uçar E., M., & Levent F. (2017). Yükseköğretimde uluslararası akreditasyon deneyimi: bir vakıf üniversitesi yabancı diller hazırlık okulu örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), 846-857.
- Ulucan, A., Atıcı, K.B., & Özkan, A. (2018). Benchmarking in higher education using data envelopment analysis and the Bologna process data. *Croatian Operational Research Review*, 9, 301-316.
- YÖKAK (2019). Yükseköğretim kalite kurulu. <https://yokak.gov.tr/hakkında> adresinden elde edildi.